

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ветеринарної медицини

Цвіліховський М.І.

2022р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії
Протокол № 9 від 4.05.2022 р.
В.о. завідувача кафедри філософії та
міжнародної комунікації
к. філос. н., доцент Культенко В. П.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна гігієна,
санітарія та експертиза»
Шевченко Л.В., доктор ветеринарних
наук, професор

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань: 21 – Ветеринарна медицина

Освітня програма: Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза

Факультет (ННІ): Ветеринарної медицини

Спеціальність: 212 – Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза

Розробник: канд. філос. н., доц. кафедри філософії та міжнародної комунікації Супрун А.Г.

Київ – 2022

Опис навчальної дисципліни

«Філософія»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	ОС “Магістр”	
Галузь знань	21 - Ветеринарна медицина	
Спеціальність	212 Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання		
	денна форма навчання	денна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	30
Практичні, семінарські заняття	30 год.	30
Самостійна робота	60 год.	60
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	4

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів високої якості та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення філософії та її органічної складової – української філософії; сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до критичного, логічного та аналітичного мислення; самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати теоретичні та практичні завдання, знаходити шляхи їх вирішення в медичній, екологічній, гуманітарній, цивілізаційній економічній та політичній сферах.

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- світоглядні форми, історичні типи філософії, основні парадигми філософствування, способи мислення;
- сутнісні основи взаємозв'язку філософії та медицини;
- основні галузі філософського знання (натурфілософія, онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо);
- основні форми буття і сутність філософсько-природничого знання;
- походження природи, форми і структури філософського світогляду;
 - шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
 - форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
 - умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.
- обистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

У результаті вивчення курсу студент повинен вміти:

- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію;
- застосувати знання, яких було набуто під час вивчення курсу “Філософія”, в процесі вирішення професійних завдань, в процесі розробки соціальних й екологічних проектів, організації міжлюдських відносин;
- науково аналізувати найважливіші соціальні проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації;
- володіти методологією й методами пізнання, розуміти сутність творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем;

добре орієнтуватися в першоджерелах та основній сучасній філософській літературі.

Відповідно до ОП «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза» другого (магістерського) рівня вищої освіти навчальна дисципліна забезпечує формування ряду загальних/фахових (спеціальних) компетентностей.

Загальні Компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Запропонована програма має дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення, ознайомити студентів із наявними філософськими концепціями в їх поліфонічному і плюралістичному звучанні. Допомагає альтернативному сприйняттю і осмисленню буття та сприяє пошукові свого призначення у світі, розширює світоглядні межі майбутнього фахівця, вчить динамічно поєднувати знання, вміння, комунікативні навички під час вирішення проблемних питань у різних сферах діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма											
	тижні	усього	у тому числі									
			л	п	лаб	інд	с.р.					
1	2	3	4	5	6	7	8					
Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФІЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИП ЗНАННЯ. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ												
Тема1 Філософія як універсальний тип знання. Філософські основи біології	1	8	2	2			4					
Тема2. Античні філософські підстави європейської освіти і науки	2	8	2	2			4					
Тема 3 Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	3	8	2	2			4					
Тема 4 Філософія Нового часу та епохи Просвітництва як світоглядна основа Європейського устрою	4	8	2	2			4					
Тема 5 Німецька класична філософія та її роль у	5	8	2	2			4					

становленні сучасної філософської традиції													
Тема 6 Некласична філософія XIX-XX ст. Проблеми коеволюції.	6	8	2	2			4						
Тема 7 Українська філософія: історія і сучасність	7	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1		56	14	14			24						
Змістовий модуль 2. ОНТОЛОГІЯ. АНТРОПОЛОГІЯ.													
Тема 8 Онтологія: філософське розуміння світу.	8	8	2	2			4						
Тема 9 Філософська антропологія. Людина як біосоціальний феномен	9	8	2	2			4						
1. Разом за змістовим модулем 2		16	4	4			8						
Змістовий модуль 3. ГНОСЕОЛОГІЯ. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЦИНИ.													
Тема 10 Гносеологія. Особливості методології пізнання біологічних наук	10	8	2	2			4						

Тема 11 Діалектика – всезагальна теорія розвитку	11	8	2	2			4						
Тема 12 Філософія свідомості. Філософські проблеми медицини та ветеринарії	12	8	2	2			6						
2. Разом за змістовим модулем 3		24	6	6			12						
Змістовий модуль 4. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ													
Тема 13 Філософія суспільства Філософія цивілізації	13	8	2	2			4						
Тема 14 Основні парадигми в розвитку природничо- наукового знання: від давньогрецької натурфілософії до сучасної біології	14	8	2	2			6						
Тема 15 Філософія культури	15	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 4		24	6	6			12						
3. Усього годин		120	30	30			60						

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія науки як універсальний тип знань.	2
2	Натурфілософія як основа природничих знань	2
3	Філософія доби Середньовіччя та Відродження: вплив на формування сучасного європейського світогляду.	2
4	Філософія Нового часу як основа розвитку та становлення сучасної філософії.	2
5	Українська філософія.	2
6	Філософія XIX-XXI ст.	2
7	Розвиток філософської думки в Україні.	2
8	Філософське розуміння поняття «наука», «коеволюція».	2
9	Методологія природничо-наукового пізнання	2
10	Сучасні проблеми філософії пізнання.	2
11	Філософія культури, проблеми цивілізації	2
12	Аксіологія та етика, проблеми біоетики	2
13	Філософія біології.	2
14	Взаємодія біології та соціогуманітарного комплексу знань.	2
15	Ветеринарія в системі міждисциплінарного знання.	2

7. Контрольні питання, комплекси тестів для вивчення рівня засвоєння знань студентами.

1. Поняття "філософія". Основні джерела та передумови виникнення.
2. Філософія і медицина. Специфіка філософських знань.
3. Поняття "світогляд" та його структурні рівні.
4. Єдність і багатоманітність способів і форм буття філософії.
5. Структура та функції філософського знання. Гуманістичний зміст філософії.
6. Історичні етапи розвитку філософії.
7. Людина-світ-природа як визначальний предмет сучасного філософського осмислення.
8. Історичний розвиток наукових уявлень про світ.
9. Сучасна наука про принципи організації світу.
10. Філософія екології
11. Проблема першоначал (субстанції) світу.
12. Проблема буття у філософії XX-XXI століття.
13. Релігійна й натуралістична антропософія.
14. Атрибутивні ознаки людини та їх взаємозв'язок.
15. Співвідношення біологічного й соціального в людині.
16. Специфіка людської діяльності. Людина - індивід - особистість.
17. Потреби. Інтереси. Сенс життя людини.
18. Основні засоби та принципи формування світобачення.
19. Функціональні складові світогляду (віра, надія, любов).
20. Виникнення і природа свідомості. Наука: релігія про основні підгрунття свідомості.
21. Мова і свідомість. Свідомість і праця.
22. Філософія біології.
23. Цивілізаційні процеси сучасності

24. Філософські проблеми глобалізації
25. Взаємозв'язок індивідуальної та суспільної свідомості.
26. Гносеологія як сфера філософського знання: її предмет та основні категорії.
27. Основні принципи сучасної наукової гносеології.
28. Історична і соціокультурна детермінація пізнання.
29. Емпіричний рівень пізнання, його форми та особливості.
30. Єдність чуттєвого та раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм.
31. Раціональний рівень пізнання та його форми.
32. Ветеринарія в системі наукового знання
33. Еволюція підходів до аналізу науки
34. Спостереження й експеримент: їх сутність та види.
35. Закони логіки Арістотеля.
36. Поняття "суспільство" у філософській традиції.
37. Онтологія соціального.
38. Поняття "культура" та її сутнісні начала. Основні ознаки й властивості культури.
39. Головні тенденції культури ХХ століття. Проблема кризи сучасної культури.
40. Сучасне осмислення західної і східної парадигми філософського знання.
41. Управління як особлива форма діяльності людини у філософії Сократа.
42. Основи управління суспільством у філософії Арістотеля.
43. Проблеми управління суспільством у німецькій класичній філософії (І.Кант, Гегель).
44. Основні етапи розвитку української філософії.
45. Атомістичне вчення Демокріта.
46. Вчення Платона про суспільство.
47. Філософія Арістотеля (вчення про субстанцію, суспільство).
- 48.
49. Загальні засади християнської філософії. Патристика. Схоластика.
50. Типи техногенної цивілізації
51. Соціально-політичні погляди Н.Макіавеллі.
52. Наукова революція ХVІ - ХVІІ ст. та її вплив на розвиток філософії.
53. Концепція походження держави Т.Гоббса.
54. Наукові традиції та наукові революції
55. Основні риси та напрямки філософії ХХ ст.
56. Позитивізм (О.Конт). Неопозитивізм (Б.Рассел), постпозитивізм (К.Поппер).
57. "Філософія життя" (Ф.Ніцше, А.Бергсон), психоаналіз (З.Фрейд).
58. Філософія прагматизму (У.Пірс, У.Джеймс, Дж.Дьюї). Екзистенційна філософія.

Приклади екзаменаційних завдань

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС: Магістр Спеціальність: Ветеринарна медицина	Кафедра Філософії 2020 рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____ з дисципліни «Філософія»	«Затверджую» Зав. кафедри філософії: _____
Екзаменаційні питання			
1. Багатоманіття визначень поняття філософія			
2. Філософія біології.			
Тестові завдання різних типів			

Питання 1. Яке визначення філософії є недостатньо повним?

1	світогляд – це форма самосвідомості особистості та суспільства;
2	світогляд – це сума знань про світ;
3	світогляд – це здоровий глузд;
4	світогляд – це інтегральне духовне утворення, що спонукає до практичної дії.

Питання 2. Що є головним об'єктом східної філософії;

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 3. Антична філософія:

1	автономна щодо інших сфер суспільного життя;
2	відкрита та доступна для всіх громадян;
3	розвивається стихійно;
4	носить сакральний характер.

Питання 4. Закінчіть вислів Тертуліана.

«Вірую, бо ...» (у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 5. Співвіднесіть метод та його тлумачення.

1. дедукція;	А) метод дослідження певних об'єктів, що передбачає відтворення їхніх властивостей на іншому об'єкті – моделі, що є аналогом оригінального об'єкта; Б) сходження думки у пізнанні від загального до одиничного; В) процес відходу від певних якостей та відносин досліджуваного явища з одночасним виділенням потрібних для дослідника властивостей; Г) встановлення подібності, відповідності в певних сторонах, властивостях між нетотожними об'єктами.
2. абстрагування;	
3. моделювання;	
4. аналогія.	

Питання 6. У Новий час філософія є:

1	замкненою системою знань;
2	відкритою системою знань;
3	носить сакральний характер;
4	розгалуженою системою знань.

Питання 7. Співвіднесіть філософський напрям та його представників.

1. Л.да Вінчі;	А) натурфілософія;
2. М.Кузанський;	Б) структуралізм;
3. М.Фуко;	В) постпозитивізм;
4. Л.Лаудан;	Г) герменевтика.

Питання 8. Кому належить праця „Новий Органон” ?

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 9. Характерними рисами філософії ХХ ст. є:

1	академічність;
2	спрямованість на абсолютне;
3	тематична розмаїтість;

4	варіативність.
Питання 10. Яка із рис не є характерною для української філософії:	
1	кордоцентризм;
2	індивідуалізм;
3	екзистеційність;
4	раціоналізм.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС: Магістр Спеціальність: Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза	Кафедра Філософії 2020 рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № __ з дисципліни «Філософія»	«Затверджую» Зав. кафедри філософії: _____
Екзаменаційні питання			
1. Поняття «глобальні проблеми»: визначення, сутність, різновиди, передумови виникнення			
2. Загальна характеристика філософії Середньовіччя. Вплив цієї епохи на світогляд сучасних європейців.			
Тестові завдання різних типів			
Питання 1. Яка із рис не є характерною для української філософії:			
1	кордоцентризм;		
2	індивідуалізм;		
3	екзистеційність;		
4	раціоналізм.		
Питання 2. Вставте пропущене слово у вислів Геракліта.			
«Усе ..., усе змінюється»	(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)		
Питання 3. Співвіднесіть автора та його роботу.			
1. П.Тєяр де Шарден;	А) Самопізнання;		
2. Л.Вітгінштейн;	Б) Феномен людини;		
3. З.Фрейд;	В) Буття і час;		
4. М.Бердяєв.	Г) Логіко-філософський трактат;		
	Д) Я та Воно;		
Питання 4. Кому належить праця «Похвала глупоті»			
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)			
Питання 5. Співвіднесіть автора та його концепцію.			
1. Декарт;	А) вчення про монади;		
2. Ф.Бекон;	Б) ідея свідомості як «чистої дошки»;		
3. Г.Лейбніц;	В) ідея про субстанцію як причину самої себе;		
4. Б.Спіноза;	Г) індуктивний метод;		
5. Дж.Локк.	Д) існувати, значить бути сприйнятим;		
	Е) перший принцип філософії «я мислю, отже я існую».		

Питання 6. Філософські системи Стародавнього Сходу мають:

1	релігійний характер;
2	науковий характер;
3	міфологічний характер;
4	атеїстичний характер.

Питання 7. Хто став першим філософом Стародавньої Греції?

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 8. Співвіднесіть поняття та його тлумачення.

1. сенсуалізм;	А) джерелом пізнання є апіорні категорії розсудку;
2. догматизм;	Б) істина – це результат процесу пізнання;
3. гносеологія;	В) розуміння істини як вірної собі завжди і у всіх умовах;
4. агностицизм.	Г) заперечення можливості достовірного пізнання сутності світу;
	Д) почуття є головною умовою достовірності пізнання;
	Е) джерелом пізнання є досвід;
	Є) теорія пізнання

Питання 9. В епоху Відродження:

1	античні мотиви витісняють християнські;
2	античні і християнські мотиви взаємодіють;
3	античні мотиви повністю забуті;
4	християнський світогляд занепадає.

Питання 10. Хто заснував конвенціональну теорію істини?

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

8. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.
Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – навчальні вправи, есе, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

9. Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль - опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт, есе

Підсумковий контроль - екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90 -100
Добре	74-89

Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}**(до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}***

11. Методичне забезпечення

1. Супрун А.Г. Савицька І.М. (авторський колектив) Філософія Науково-методичні вказівки. – К. - 2020.

2. Супрун А.Г., Савицька І.М., (авторський колектив) **«Філософія»**. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОС «магістр». – Видавничий центр НУБіП України, К.- 2019.

12. Рекомендована література

- основна

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К.: Генеза. -1996. -317 с.
2. Горьський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К.: Наук. думка, 1996.-285с.
3. Кульчинський О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен –Львів, 1995.-164с
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Академія, 2001.-576с.
5. Філософія. Підручник.(За ред. Заїченка Г.А.) – К.; Вища школа, 1995.-455с.
6. Філософія. Курс лекцій. – К.: Либідь, 1991-456с.
7. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник. – К.: Аграрна Наука, 1998. - 200с.
8. Мир философии. Книга для чтения. В 2 ч. - М., 1992.
9. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. - К., 1996.
10. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. - К., 1996.
11. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. -К., 1997.
12. Философия: учебник для высших учебных заведений. - Ростов -на-Д., 1999.
13. Философия: Учебник / Под ред. В.Д.Губина й др. - М., 1998.
14. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник для студентів і аспірантів. - К., 1998.
15. Шаповалов В.Ф. Основи философии. От классики к современности. -М., 1998.
16. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НАУ стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 45 с.

- допоміжна

1. Алексеев П.В., Панин А.В. Философия: Учебник для вузов. – М., 1996.
2. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія – К., 1996.
3. Барулин В.С. Социальная философия: Учебник. – М., 1993.
4. Блинников Л.В. Краткий словарь философов. – М., 1994.
5. Горьський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К., 1996.
6. Історія філософії України. Підручник./М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін – К., 1994.
7. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник./Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. – К., 1993.
8. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс. Учебник для вузов.

- М., 1996.
9. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен-Львів, 1995.
 10. Людина і довкілля: у 2 кн./Упорядн., автор вступних розділів, біогр. Довідок та коментарів В.С.Крисаченко. -К. , 1995.
 11. Мир философии. Книга для чтения. В 2 ч. – М., 1991.
 12. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. – К., 1995.
 13. Новая философская энциклопедия. В. 4т. – М., 2000-2001.
 14. Новейший философский словарь. – Минск, 2001.
 15. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. –К., 2001.
 16. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. – К., 2001.
 17. Философия: Учебное пособие/Отв. Редактор В.П.Кохановский. – Ростов-на-Дону, 1999.
 18. Філософія: Навчальний посібник/За ред. І.Ф.Надольного. – К., 1997.
 19. Хрестоматия по философии: Учебное пособие. –М., 1998.
 20. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.

13. Інформаційні ресурси

<http://www.filosof.com.ua/links.htm>

<http://www.psylib.kiev.ua/>

<http://www.osvita.org.ua/iresource/?cmd=cat&num=4&ctg=59>

<http://filosof.historic.ru/books.shtml>

<http://abuss.narod.ru/Biblio/philos.zip.htm>